

Zpracování úvodního měření

ČAS

doba kmitu (kyvu) a 10 kmitů (kyvů)

elektrický proud a napětí

ELEKTRICKÉ VELIČINY

DÉLKA, HMOTNOST

výška, průměr a hmotnost válce

vzdálenost zrcátka a poloha značky

(ZRCÁTKOVÁ METODA)

ČAS

DÉLKA, HMOTNOST

doba kmitu (kyvu) a 10 kmitů (kyvů)

PŘÍMO MĚŘENÉ VELIČINY

výška, průměr a hmotnost válečků

vzdálenost zrcátka a poloha značky

ELEKTRICKÉ VELIČINY

(ZRCÁTKOVÁ METODA)

Metoda měření	Měřená veličina	Nejistota typu A	Nejistota typu B
Jednorázové	$X = x$	$u_{XA} = 0$	
Opakované	$X = \bar{x}$ $\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i$	$u_{XA} = s_{\bar{x}}$ $s_{\bar{x}} = \sqrt{\frac{1}{n(n-1)} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}$	$u_{XB} = \frac{m_x}{\chi}$
Následné	$y = ax$ $y = ax + b$ $X = a$ $a = \frac{n \sum_{i=1}^n x_i y_i - \sum_{i=1}^n x_i \sum_{i=1}^n y_i}{n \sum_{i=1}^n x_i^2 - (\sum_{i=1}^n x_i)^2}$	$u_{XA} = s_a$ $s_a = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n y_i^2 - \frac{1}{n} (\sum_{i=1}^n y_i)^2 - k \cdot [\sum_{i=1}^n x_i y_i - \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i \sum_{i=1}^n y_i]}{(n-2) \cdot [\sum_{i=1}^n x_i^2 - \frac{1}{n} (\sum_{i=1}^n x_i)^2]}}$	<p>Statistické rozdělení pravděpodobnosti chyb</p> <ul style="list-style-type: none"> • rovnoměrné $\chi = \sqrt{3}$ • trojúhelníkové $\chi = \sqrt{6}$ • normální $\chi = 3$

ČAS

JEDNORÁZOVÉ MĚŘENÍ (reakční doba pozorovatele)

$$m_x = 0,5 \text{ s}$$

OPAKOVANÉ A NÁSLEDNÉ MĚŘENÍ (chyba stopek)

$$m_x = (0,02 \div 0,05) \text{ s}$$

ELEKTRICKÉ VELIČINY

ANALOGOVOU PŘÍSTROJE (třída přesnosti T_p)

$$m_x = \frac{T_p}{100} \cdot x_{\max}$$

DIGITÁLNÍ PŘÍSTROJE (p % rdg + n dig)

$$m_x = \frac{p}{100} \cdot x + n \cdot x_{\min}$$

DÉLKA, HMOTNOST

MIKROMETR

$$m_x = 0,01 \text{ mm}$$

DIGITÁLNÍ VÁHA

$$m_x = 0,1 \text{ g}$$

POSUVNÉ MĚŘÍTKO

$$m_x = 0,1 \text{ mm}$$

(ZRCÁTKOVÁ METODA)

SVINOVACÍ METR, PÁSMO

$$m_x = (3 \div 10) \text{ mm}$$

STUPNICE STÍNÍTKA (šířka značky na stínítku)

$$m_x = 3 \text{ mm}$$

ČAS

doba kmitu (kyvu) a 10 kmitů (kyvů)

doba kmitu (kyvu)

$$t = \frac{t_{10}}{10}$$

DÉLKA, HMOTNOST

výška, průměr a hmotnost válce

objem, povrch a hustota válce

$$V = \frac{\pi d^2 h}{4} \quad S = \frac{\pi d^2}{2} + \pi d h \quad \rho = \frac{m}{V} = \frac{4m}{\pi d^2 h}$$

ELEKTRICKÉ VELIČINY

elektrický proud a napětí

elektrický odpor a výkon

$$R = \frac{U}{I} \quad P = UI$$

(ZRCÁTKOVÁ METODA)

vzdálenost zrcátka a poloha značky

úhel pootočení zrcátka

$$\alpha = \frac{|n_2 - n_1|}{2R} = \frac{|\Delta n|}{2R}$$

ČAS

doba kmitu (kyvu) a 10 kmitů (kyvů)

doba kmitu (kyvu)

$$t = \frac{t_{10}}{10}$$

DÉLKA, HMOTNOST

výška, průměr a hmotnost válce

objem, povrch a hustota válce

$$V = \frac{\pi d^2 h}{4} \quad S = \frac{\pi d^2}{2} + \pi d h \quad \rho = \frac{m}{V} = \frac{4m}{\pi d^2 h}$$

NEPŘÍMO MĚŘENÉ VELIČINY (ZRCÁTKOVÁ METODA)

ELEKTRICKÉ VELIČINY

elektrický proud a napětí

elektrický odpor a výkon

$$R = \frac{U}{I} \quad P = UI$$

vzdálenost zrcátka a poloha značky

úhel pootočení zrcátka

$$\alpha = \frac{|n_2 - n_1|}{2R} = \frac{|\Delta n|}{2R}$$

$$t = \frac{t_{10}}{10}$$

$$V = \frac{\pi d^2 h}{4}$$

$$S = \frac{\pi d^2}{2} + \pi dh$$

$$\rho = \frac{m}{V} = \frac{4m}{\pi d^2 h}$$

$$Y = f(X_1, X_2, \dots, X_m)$$

$$R = \frac{U}{I}$$

$$P = UI$$

$$\alpha = \frac{|n_2 - n_1|}{2R} = \frac{|\Delta n|}{2R}$$

$$u_Y = \sqrt{\sum_{i=1}^m A_i^2 u_{X_i}^2}$$

$$A_i = \frac{\partial Y}{\partial X_i}$$

$$t = \frac{t_{10}}{10}$$

$$V = \frac{\pi d^2 h}{4}$$

$$S = \frac{\pi d^2}{2} + \pi dh$$

$$\rho = \frac{m}{V} = \frac{4m}{\pi d^2 h}$$

$$Y = f(X_1, X_2, \dots, X_m)$$

$$R = \frac{U}{I}$$

$$P = UI$$

$$\alpha = \frac{|n_2 - n_1|}{2R} = \frac{|\Delta n|}{2R}$$

$$u_Y = \sqrt{\sum_{i=1}^m \left(\frac{\partial Y}{\partial X_i} \right)^2 u_{X_i}^2}$$

$$Y = f(X_1, X_2, \dots, X_m) = \sum_{i=1}^m a_i X_i =$$

$$= a_1 X_1 + a_2 X_2 + \dots + a_m X_m$$

$$\Delta n = n_2 - n_1$$

$$u_Y = \sqrt{\sum_{i=1}^m a_i^2 u_{X_i}^2}$$

$$t = \frac{t_{10}}{10}$$

$$V = \frac{\pi d^2 h}{4}$$

$$\rho = \frac{m}{V} = \frac{4m}{\pi d^2 h}$$

$$Y = f(X_1, X_2, \dots, X_m) = a \prod_{i=1}^m X_i^{p_i} =$$

$$= a X_1^{p_1} X_2^{p_2} \dots X_m^{p_m}$$

$$R = \frac{U}{I}$$

$$P = UI$$

$$\alpha = \frac{|\Delta n|}{2R}$$

$$u_{rY} = \sqrt{\sum_{i=1}^m p_i^2 u_{rX_i}^2}$$

$$u_{rY} = \frac{u_Y}{Y} \qquad u_{rX_i} = \frac{u_{X_i}}{X_i}$$

$$Y = f(X_1, X_2, \dots, X_m)$$

$$u_{X_iA}, u_{X_iB} \text{ pro } \forall i = 1 \dots m$$

$$u_{YA} = \sqrt{\sum_{i=1}^m A_i^2 u_{X_iA}^2}$$
$$u_{YB} = \sqrt{\sum_{i=1}^m A_i^2 u_{X_iB}^2}$$

$$u_{X_i} = \sqrt{u_{X_iA}^2 + u_{X_iB}^2} \text{ pro } \forall i = 1 \dots m$$

$$u_Y = \sqrt{u_{YA}^2 + u_{YB}^2}$$

$$u_Y = \sqrt{\sum_{i=1}^m A_i^2 u_{X_i}^2}$$

Pravidla pro zaokrouhlování a zápis výsledku

1. Postupné výpočty se nezaokrouhlují.
2. Absolutní nejistota a naměřená hodnota se vyjadřují ve stejných jednotkách.
3. Výsledná nejistota se zaokrouhluje vždy na dvě platné číslice nahoru.
4. Naměřená hodnota se zaokrouhluje na stejný počet desetinných míst jako nejistota.
5. Výsledek se zapisuje ve tvaru: $X = (x \pm u_X)$ [jednotky]